

МОТИВИ І МОТИВАЦІЯ СТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ СІМ'Ї

К. О. Гуденко

Херсонський державний університет, gudenkokarina2006@gmail.com

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор І. С. Попович

Динаміка сучасного світу диктує свої зміни, впливаючи на кожен сферу життєдіяльності людини. Перебуваючи під цим впливом, система цінностей молодого покоління зазнала значних трансформацій. У даному контексті актуально зазначити, що поняття шлюбу суттєво змістилося в ієрархії життєвих пріоритетів молоді.

Існує значна кількість дослідників, чії роботи стосуються мотивів створення сім'ї: Н. Іванова, М. Міщенко, І. Попович (проблематика мотивів і мотивації у суспільстві); С. Голод, А. Пивовар, А. Чхаїдзе (психологічні особливості мотивації вступу до шлюбу); Н. Дубравська, Л. Журавльова, О. Галицький, Т. Котик (параметри підготовки молоді до сімейного життя).

Визначають, що мотивація є явищем, що має циклічний характер, у процесі якого особистість і ситуація здатні впливати один на одного, утворюючи структуровану поведінку. Вона здатна тлумачити цілеспрямованість і стабільність дій, що спрямовані на досягнення певної цілі (Міщенко, 2020).

На нашу думку, мотивація – це психологічний процес, який задає напрямок людській поведінці, і спрямовує особистість приймати конкретні рішення, до чогось прагнути, надає відчуття осмисленості, породжує бажання взаємодіяти зі світом і іншими людьми.

У контексті вивчення мотивів і мотивації створення сім'ї слід звертати увагу на соціальні очікування особистості (Попович, 2005). У просторі даного явища, мотивація розуміється, як складний соціально-психологічний феномен, існування якого неможливе без діяльності, адже тільки і в дії можна пізнати глибинність і суть даного явища (Попович, 2011). Іноді соціально-психологічні очікування учасників міжособистісної взаємодії чинять

визначальний вплив на змістові параметри майбутньої діяльності, окреслюють контури і ймовірний результат (Попович, 2009).

Зазначається, що до основних мотивів створення сім'ї слід включати: вигоду, що детермінує обрання партнера за його престижністю, соціальним і фінансовим статусом, наявністю матеріальних благ тощо; кохання, що зумовлює вступ до шлюбу на основі сильних позитивних почуттів до партнера (Дубравська Н., Хмілевська Ю., 2016).

Деякі дослідники вказують на важливість об'єднання всіх наявних мотивів створення сім'ї у чотири ключові групи: біологічні (реалізація сексуальної енергії), соціокультурні (бажання підвищити рівень особистості значимості, задовольнити соціальні очікування), економічні (здобуття матеріальних благ, підвищення фінансового статусу), духовні (кохання, взаємоповага, підтримка) (Пивовар, 2019).

У сучасній психологічній науці ми можемо спостерігати три ключових види мотивації створення сім'ї (Корнійчук, 2016):

- мотивація безпосередньо на вступ до шлюбу. В основу даного типу покладено прагнення відповідати соціальним нормам та очікуванням, при цьому мінімально враховуються особистісні характеристики партнера – важливим є факт його наявності;

- мотивація на певний вид шлюбу. У даному випадку ключовим виступає бажання знайти партнера, що буде задовольняти всі потреби, матеріально забезпечувати, і за рахунок якого стає можливим отримати необхідний соціальний статус;

- мотивація на конкретну людину. У контексті даного виду основними параметрами створення сім'ї виступає наявність почуттів між партнерами, вміння приймати недоліки і переваги іншої людини і досягати спільних цілей тощо.

Для проведення емпіричного дослідження мотивів і мотивації створення сім'ї серед сучасної молоді нами були використані наступні методики: анкета «Мотиви створення шлюбу» А. Чхаїдзе (виявлення основних мотивів вступу

до шлюбу особистості), методика «Рольові очікування і притягання у шлюбі» А. Волкової і Т. Трапезникова (визначення значимості у сім'ї сексуальних відносин, особистої спільності чоловіка і дружини, батьківських обов'язків, професійних інтересів кожного з подружжя, господарсько-побутового обслуговування, моральної та емоційної підтримки, зовнішньої привабливості партнера), методика «Мотиви вступу до шлюбу» С. Голода (виокремлення ключових мотивів створення сім'ї).

Опитування проводилося на базі Херсонського державного університету. У дослідженні взяли участь 40 осіб-студентів, середній вік яких становить 23 роки. У ході проведення не враховувалися рівень освіти, спеціальність, статеві відмінності тощо.

Піддаючи аналізуванню отримані результати, можна зробити наступні висновки: основним мотивом створення сім'ї є кохання (32,5% респондентів). Близько 20,0% досліджуваної молоді прагнуть створити сім'ю на основі спільних інтересів, і також 20,0% зазначають, що провідними чинниками одруження є матеріальна забезпеченість майбутнього партнера.

12,5% респондентів вказують на важливість наявності власного житла у партнера. Приблизно 10% досліджуваних зазначають, що готові вступити до шлюбу з метою позбавлення відчуття самотності, та 5% відзначають співчуття як мотив створення сім'ї.

Що стосується таких мотивів як «Очікування дитини» і «Випадковість», то досліджувана молодь не виявила тенденції до цих параметрів.

У дослідженні встановлено, що основною мотивацією молодих людей до створення сім'ї сьогодні є духовна мотивація, зокрема наявність любові, взаєморозуміння та взаємоповаги між чоловіком і дружиною.

Одним з головних аспектів молодих шлюбів також є наявність спільних інтересів і захоплень між партнерами. Не менш важливі матеріальні параметри відносин (житло, наявність автомобіля, можливість задовольнити всі виникаючі потреби і т.д.).

Дане дослідження дало змогу виявити ключові особливості створення сім'ї серед сучасної молоді та може слугувати підґрунтям для подальшої роботи в контексті параметрів системи цінностей молодого покоління.

На основі отриманих показників стає можливим розробка профілактичних і корекційних заходів, що стосуються мотиваційної сфери особистості у контексті вивчення цінностей молоді, що керують ними при створенні сім'ї.

Література:

1. Дубравська Н., Хмілевська Ю. Феномен кохання у соціальній психології. *Соціально-психологічні проблеми дослідження особистості: збірник науково-методичних праць*. 2016. С. 74-76.
2. Корнійчук Р.С. Мотивація вступу до шлюбу сучасної української молоді. *Етнічна самосвідомість та міжетнічна взаємодія в сучасному світі: збірник наукових праць*. 2016. С.235-238.
3. Міщенко М. С. Дослідження чинників вибору абітурієнтами майбутньої професії. *Психологічний журнал*. 2020. С. 42-50.
4. Пивовар А. М. Теоретичні основи дослідження мотивів створення шлюбу. *Актуальні проблеми особистісного зростання (збірник наукових праць)*. 2019. С. 192-195.
5. Попович І. С. Мотиваційний компонент соціально-психологічних очікувань. *Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України*. К., 2011, т. XIII, ч. 4. С. 290-297.
6. Попович І. С. Проблема соціально-психологічних очікувань в науковій теорії та практиці. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. №5. С. 8-13.
7. Попович І. С. Соціально-психологічні очікування в людських взаєминах: монографія. Херсон: ВАТ «ХМД», 2009. 240 с.